

CROSSBORDERJURISTS (SINIR AŞAN HUKUKÇULAR) DERNEĞİ
HUKUKSUZLUKLARI ARAŞTIRMA VE ANALİZ KURULU (HAAK)

BAŞVURUCU (75) KARARI

(Karar Numarası: 2024/05)

Karar Tarihi: 22.10.2024

I. BAŞVURU KONUSU

Özel bir dershanede öğretmen ve yönetici olarak görev yapan Başvurucu (75) Derneğimize müracaat ederek, **Batman Başsavcılığı** tarafından Anayasal güvenceleri göz ardı edilerek haksız olarak gözaltına alınıp sonrasında Batman Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklandığını, yargılamasının **Batman 3. Ağır Ceza Mahkemeleri** tarafından tutuklu olarak devam ettirildiğini ve hakkında hukuka aykırı olarak aynı mahkeme tarafından hüküm kurulup, uzun süre tutuklu bırakıldıktan sonra adli kontrol kararı verilerek tahliye edildiğini, adli kontrol kararının istinaf mahkemesi tarafından da devam ettirildiğini, tutukluluk ve adli kontrol süresince hakkında verilmiş mahkeme ve hâkimlik kararları ile savcılık taleplerinin incelenmesi, hukuka uygun olup olmadıkları konusunda görüş bildirilmesi ile tutuklama sürecinde görevli hâkim ve savcıların ceza, tazminat ve disiplin hukuku çerçevesindeki sorumlulukları konusunda kanaatimizi içeren bir rapor düzenlenmesi talep edilmiştir.

Başvurucu, rapor yazımında ve yayınlanmasında güvenlik gerekçesi ile isminin saklanması, bunun yerine uygun bir kısaltma kullanılmasını talep etmiştir. Bu nedenle önceki benzeri rapor yazımlarında kullandığımız benzer şekilde rapor yazımında “**Başvurucu 75**” ibaresi kullanılacaktır.

II. BAŞVURUCUNUN TUTUKLULUK SÜRECİNDE VERİLEN KARARLAR VE KARAR VEREN YARGI MENSUPLARI

A. İDDİANAME HAZIRLAMA ÖNCESİ

a. Tutuklama Talep Eden Savcı(lık):

- Tutuklama Talep Eden Batman Başsavcısı: **(1). Savcı Mustafa DEDE (Sicil 41935)**
- Tutuklama Talep Eden, Soruşturmayı yürüten ve iddianame hazırlayan Batman Cumhuriyet Savcısı: **(2). Savcı Mahmut İREK (Sicil 174431)**

b. Tutuklamaya Konu Suçlama(lar):

- Silahlı Terör Örgütü Üyeliği

c. Tutuklama Kararı Veren Hakim(lik)

- Batman 2. Sulh Ceza Hakimliği: **(3). Hakim Ahmet DİŞBUDAK (Sicil 151520)**

d. Tutuklama Talep ve Kararında Dayanak Olarak Kullanılan Veriler:

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- Bylock Uygulaması kullandığı iddiası
- HTS Kayıtları

e. Tutuklama Devam Kararı Talep Eden Savcı ve Veren Sulh Ceza Hakimleri

- (4). Hakim Ata Serdar DÜMLUPINAR (Sicil 125223)**
- (5). Hakim Ahmet ÇETİNKAYA (Sicil 165791)**
- (6). Hakim Yusuf KOLUKISA (Sicil 192206)**
- (7). Hakim Nurullah EMLİK (Sicil 171474)**

- (8). Savcı Uğur ÖZBEK (Sicil 139631)
(9). Hakim Nurullah EMLİK (Sicil 171474)
(10). Savcı İbrahim AYDIN (Sicil 195756)
(11). Savcı Mehmet AKİF AKBAŞ (Sicil 189493)

B. İDDİANAME HAZIRLANMA SONRASI

a. İddianamede Delil Olarak Kullanılan Veriler

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- Bylock uygulamasını kullanma
- HTS kayıtları

b. Yargılama Aşamasında Tutuklamanın/Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Hâkim/Savcılar

- (12). Savcı Ahmet KUMTEPE (Sicil 199109)
(13). Hakim Alper AKSOY (Sicil 171012)
(14). Hakim Ayşegül ÜNAL (Sicil 194498)
(16). Hakim Çavuş AKTAN (Sicil 195709)
(17). Hakim Efnan DEMİRHAN ALSAN (Sicil 193945)
(18). Hakim Mehmet Emin YALVAÇ (Sicil 119211)
(19). Hakim Mehmet KILIÇ (Sicil 174533)
(20). Hakim Merve BİRER SAÇLI (Sicil 189659)
(21). Hakim Mustafa AKTAN (Sicil 211110)
(22). Savcı Nazmi Burak ÜNAL (Sicil 194829)
(23). Hakim Orçun KOÇ (Sicil 190096)
(24). Hakim Özge YÜCE YAVUZ (Sicil 190561)
(25). Hakim Pınar KOCAHAN (Sicil 216431)
(26). Hakim Seher NARİN YILDIZ (Sicil 179331)
(27). Hakim Süleyman SAKİN (Sicil 34303)
(28). Hakim Yusuf ATABEY (Sicil 165881)

c. Bölge Adliye Mahkemesi (İstinaf) Aşamasında Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Üyeler

- (29). BAM Üyesi Salih POLAT (Sicil 40335)
(30). BAM Üyesi Halil TOMA (Sicil 38494)
(31). BAM Üyesi Hayrettin SEVİM (Sicil 39844)

d. Temyiz Aşamasında Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Üyeler

- (32). Yargıtay Üyesi Muhammed YAVUZ (Sicil 41916)
(33). Yargıtay Üyesi Mehmet ÖZTUNÇ (Sicil 32201)
(34). Yargıtay Üyesi Hakan YÜKSEL (Sicil 35152)
(35). Yargıtay Üyesi Beytullah METİN (Sicil 34206)
(36). Yargıtay Üyesi Faruk ŞENER (Sicil 40129)

III. DEĞERLENDİRME

Söz konusu kararları incelemek üzere Derneğimizin bir üyesi raportör olarak görevlendirilmiştir.

Raportör görüşünü içerir raporunu Kurulumuza sunmuştur.

Kurulumuz tüm üyeleri tarafından sunulan rapor ve başvuruçunun tutukluluk sürecine ilişkin olarak ibraz edilen **2017 yılına ait (37), 2018 yılına ait (7) ve 2019 yılına ait (1) ve 2024 yılına ait (1) karar olmak üzere toplam 46 adet karar/talep incelenerek**, T.C. Anayasası ve ceza mevzuatı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşme hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler ilgili komite ve komisyon kararları ile Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve Venedik Komisyonu'nun Türk yargı sistemi, mahkemelerin işleyişi, temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin rapor ve görüşleri doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Özel bir dershanede eğitimci ve yönetici olarak görev yapmakta iken 15 Temmuz Darbe teşebbüsü sonrasında hakkında "silahlı terör örgütü üyesi" olduğu iddiasıyla başlatılan soruşturma bağlamında **Başvuruçucu (75)**, Batman Cumhuriyet Başsavcılığı talimatı ile gözetim altına alınmış ve yukarıda yer verilen bilgiler ışığında Anayasal hakları ve güvenceleri ihlal edilerek Batman Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklanmıştır.

Başvuruçucu hakkında üzerine atılı silahlı terör örgütü üyeliği suçlaması ile Batman Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianame düzenlenmiş ve iddianameyi kabul eden ve Batman 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklu olarak yargılaması yapılmıştır. Başvuruçucu, soruşturma ve yargılama safhasında tutulu olarak bulunmuş ve yargılama sonrasında aleyhine hapis cezası verilip adli kontrol tedbiri uygulanarak tahliye edilmiştir.

KARARLARDA SOMUT VE HUKUKEN KABUL EDİLEBİLİR BİR DELİL BULUNUP BULUNMADIĞINA İLİŞKİN İNCELEME

Kurulumuza sunulan savcılık, hâkimlik (veya mahkeme) kararları incelendiğinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinde tutuklamaya ilişkin şartların oluştuğuna dair kararı okuyan üçüncü kişiyi ikna edebilecek bir delil değerlendirilmesi yapılmadığı gibi, sadece kanunda yazılı ifadelerin tekrarıyla yetinildiği; kararda yer almayan ancak dosyada var olduğu düşünülebilecek delillerin hukukiliği noktasında bir değerlendirme ve inceleme yapılmadığı; başvuruçunun itiraz ve tahliye talep dilekçelerinde öne sürdüğü hususların neden kabul edilmediği konusunda hiçbir değerlendirmeye yer verilmediği; AİHM'in 5. madde kapsamındaki içtihatlarında belirlenen delil ve delil değerlendirme kriterlerinin karşılanmadığı, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan hakların kullanımının geriye dönük ve ayrımcılık temelli olarak kişi aleyhine suçlama delili olarak kullanıldığı Kurulumuz tarafından gözlemlenmiştir.

A. KARARLARIN GEREKÇELİ OLUP OLMADIĞI HUSUSUNDA YAPILAN İNCELEME

Anayasa'nın 141. maddesi ile emredilen ve CMK'nın 34. maddesinde tekrarlanan ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile güvence altına alınan, mahkeme ve hâkimlik kararlarının gerekçeli olması şartının karşılanmadığı; sebep-sonuç ilişkisi tesis edilmediği, söz konusu kararlarda sadece yasa maddelerinde yer alan ölçütlerin tekrar edildiği, kararlarda bireyselleştirme yapılmadığı, ölçülülük-orantılılık-gereklilik gibi kıstasların karşılanmadığı, bu nedenle başvuruçunun karara karşı etkin bir itiraz hakkı kullanmasının önlenildiği görülmüştür.

Başvuruçucu aleyhine gerek tutuklama talep yazısı ve tutuklama kararında, gerek iddianamede ve gerekse tutuklama kararında gösterilen ve kullanılan bilgi ve belgelerin başvuruçunun üzerine atılı ve tutuklanmasına dayanak olarak kullanılan silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasını ispatlamaya, tutuklanmasını haklı ve makul göstermeye yeterli önem ve değerde olmadığı; bu verilerin yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar tarafından keyfi yorumlamaya tabi tutulup, bunlardan çıkartılması mümkün olmayacak önem ve ağırlıkta sübjektif sonuçlara varıldığı, varılan sonuçlar ile bunlara dayanak olarak kullanılan veriler

arasında mantık ve hukuk ilkeleri ile uyumlu, üçüncü kişileri ikna edebilecek mahiyette bir bağlantı kurulmadığı Kurulumuzca gözlemlenmiştir.

Bu çerçevede AİHM Büyük Dairesi'nin **26 Eylül 2023** tarihli *Yalçınkaya v. Türkiye* kararı, özellikle Bylock uygulamasını kullandığından bahisle ve/ya legal olarak faaliyette bulunan kurumlara üyelik veya faaliyetlerine katılmaları nedeniyle tutuklanan, yargılanan ve/ya mahkum olanlar açısından önemli bir içtihatdır. AİHM bu içtihadında, bu veriler nedeniyle kişilerin örgüt üyeliği suçlamasıyla yapılan soruşturmanın ve yargılamanın AİHS'in 6.maddesi (adil yargılanma hakkı), 7.maddesi (kanunsuz suç ve ceza olmaz) ve 11.maddesi (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) ihlaline sebebiyet vereceğine hükmetmiştir. Bu içtihat gerekçesinde yer verilen hususlar göz ardı edilerek yapılan her gözaltı, tutuklama ve yargılama, ikna edici ve somut gerekçeleri barındırmadığı sürece açık bir hukuka aykırılık teşkil edecektir. AİHM bu içtihadında ve benzeri içerikteki diğer kararlarında kişilerin yasal faaliyet ve ilişkilerinin değil tutuklama en basit bir suçlama vesilesi ya da delili olarak dahi kullanılmayacağına açıkça karar vermiştir.

Bu haliyle başvuru tarafından ibraz edilen kararların gerekçesiz olduğunun, başvurunun evleviyetle "gerekçe hakkının" ihlal edildiğinin kabul edilmesi gerektiği; tutuklamayı ve/ya adli kontrol tedbirini haklı kılabilen hukuken geçerli delile dayanan bir suçlamaya dayanmadığı kanaatine varılmıştır.

B. KARARLARI VEREN HÂKİM VE SAVCILARIN TARAFSIZLIĞINA VE BAĞIMSIZLIĞINA DAİR DEĞERLENDİRMELER

2014 sonrası Türk yargı sisteminin bağımsızlığına ve hakimlik-savcılık teminatına dair düzenlenen AB İlerleme Raporları, BM Komite ve Komisyon Kararları, Venedik Komisyonu Kararı, AİHM içtihatları, MEDEL ve diğer Avrupa hakim ve savcı örgütleri raporları, uluslararası insan hakları örgütleri rapor ve değerlendirmeleri birlikte incelendiğinde, yargının üzerinde siyasetin yoğun bir etkisinin olduğu, hakim ve savcıların atama, nakil ve yetkilendirilmelerinin şeffaf ve denetlenebilir olmadığı, iktidar aleyhine karar veren hakim ve savcılarının görev yerlerinin değiştirildiği, haklarında disiplin soruşturması başlatıldığı veya ihraçlarına karar verildiği; yapılan yasal düzenlemeler ile yargının işleyişine doğrudan müdahale edildiği, siyasi yönü bulunan soruşturma ve yargılamalarda AİHM içtihatları ile somutlaşan ve çerçevesi çizilen ilke ve usullere riayet edilmediği anlaşılmıştır.

Hukuka uygunluğu tartışmalı delillere dayalı olarak, gerekçesiz şekilde verilen tutuklama ve tutukluluk devam kararları ve bu kararlar neticesinde uzunca süre başvurunun tutuklu kalması ile kararda yer verilen ön kabuller birlikte değerlendirildiğinde söz konusu yargı mensuplarının önyargılı, taraflı ve ayrımcılık temelli bir yaklaşım sergiledikleri konusunda tarafımızda kuvvetli bir şüphe oluşmuştur.

Verilen kararların ceza ve ceza yargılama hukukunun temel ilkelerine tamamen aykırı olduğu, karar veren hâkim ve savcılarının verdikleri kararlarda başvurucuya atfedilen suçun yasal şartlarının oluşup oluşmadığına dair değerlendirmelerden ziyade, başvurunun ideolojisini, dini görüşünü, ait olduğu sosyal grubu, ırkını ve/ya siyasi tercihlerini göz önüne aldığı, böylece yargıçların objektif ve sübjektif bağımsızlıklarını, savcılarının ise tarafsızlıklarını kaybettikleri konusunda Kurulumuzda kanaat oluşmuştur.

IV. KARAR VERENLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN DEĞERLEDİRİLMESİ VE SONUÇ:

Başvurunun talebi doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda, söz konusu kararların uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde kabul edilen ilke ve gereklilikleri karşılamadığı; Türk Anayasa'sı ve ceza mevzuatının aradığı gerekçeli olma, somut delillere

dayanma, lehe ve aleyhe olan talep ve iddiaları içirme gibi gereklilikleri karşılamadıkları bu nedenle söz konusu kararların hukuken meşru ve kabul edilebilir, sonuç doğuracak nitelikte olmadıkları Kurulumuzca değerlendirilmiştir.

Yukarıda yer verilen gerekçeler ve kabule göre, soruşturma ve/ya yargılama aşamasında Başvurucunun tutuklanmasına ve/ya tutukluluğunun devamına ya da adli kontrol tedbirine karar veren hâkim ve savcılarının muhtemel hukukî sorumlulukları Kurulumuzca aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

A. Ceza Hukuku sorumluluğu:

- a. Yukarıda isimleri yazılı yargı mensubu yargı mensupları hakkında, hukuka aykırı yöntemlerle, hukuken geçerli bir delil olmaksızın ve gerekçesiz tutuklama kararı vermek ve/ya devam ettirmek suretiyle TCK'nun 37. maddesi yollamasıyla TCK'nun 109/1; 109/2; 109/3-b,c; 109/4 maddelerine temas eden **KİŞİYİ HÜRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇU** nedeniyle soruşturma yapılması gerektiği,
- b. Adı geçen yargı mensuplarının, başvurucuya yönelik kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu; siyasal saiklerle ve mağdurla birlikte toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlediklerine dair haklı nedenlerin bulunduğu gözönüne alındığında TCK'nun 77/1-d maddesine temas eden **İNSANLIĞA KARŞI SUÇ** bağlamında soruşturulmaları gerektiği,
- c. Dosya bağlamında şartları olduğu takdirde adları geçen yargı mensuplarının;
 - Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK md. 116)
 - Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi (TCK md. 121)
 - Nefret ve ayrımcılık (TCK md. 122)
 - Haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK md. 132)
 - Özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK md. 134)
 - Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme (TCK md. 136)
 - Verileri yok etmeme (TCK md. 138)
 - Resmî belgede sahtecilik (TCK md. 204)
 - Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK md. 206)
 - Görevi kötüye kullanma (TCK md. 257)
 - Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf (TCK MAD md. DE 261)
 - Suç uydurma (TCK md. 271)
 - Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 277)
 - Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK md. 281)
 - Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 288)

Suçlarından sorumlu olabilecekleri,

B. Disiplin Hukuku sorumluluğu:

Anayasa ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirmeyen yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar hakkında Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından meslekten ihraçlarını konu alan bir disiplin soruşturması yapılması gerektiği,

C. Özel Hukuk sorumluluğu:

Başvurucunun uğradığı maddi ve manevi zararları bağlamında Devlet aleyhine ulusal ve uluslararası yargı mercileri nezdinde açılacak davalar sonucunda ödenmesi kuvvetle muhtemel tazminat miktarlarından yukarıda isimleri geçen hâkim ve savcılarının rücu sorumlu tutulmaları gerektiği,

Sonucuna varılmıştır.

Vardığımız sonuca, isimleri yazılı hâkim ve savcılarının gıyabında varılmıştır.

Söz konusu yargı mensupları, kendileri veya temsilcileri vasıtasıyla değerlendirmelerimize ve vardığımız sonuca itiraz etme hakkına sahiptirler.

Böyle bir itiraz gerçekleştiğinde, yapılan itirazı ve sunulan bilgi ve belgeler kamuoyu ile paylaşılacak ve yaptığımız değerlendirme ve tespitler yeniden gözden geçirilerek tamamen veya kısmen değiştirilebilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÜYE

ÜYE

ÜYE